

Научен проект

Проследяване на развитието на творческото мислене и творческата мотивация на учениците в ЮНИТИ Академия през учебната 2017- 2018 година

доц. д-р Катя Стойчева

Настоящото изследване проследява във времето определена група деца на възраст от 6 до 15 години, които са включени в конкретна извънучилищна форма на творческо обучение. Направени са две измервания: в началото на академичната година (първи етап) и в края на академичната година (втори етап), като се анализират промените в творческото мислене и творческата мотивация на учениците.

1. Резултати от изследването на творческото мислене в началото на учебната година (първи етап) и в края на учебната година (втори етап)

1.1. Участниците в изследването са давали отговори на десет различни творчески задачи. При една част от тях те трябва да изразяват идеите си с думи – да задават въпроси, отгатват причини, правят предположения и генерират идеи за подобряване на изделие или за необичайна употреба на обичайни предмети, да откриват възможни последствия от различни ситуации. В тези дейности те проявяват **продуктивност** при генериране на голям брой идеи, **гъвкавост** в използването на различни гледни точки и подходи към задачата и **оригиналност** в намирането на отговори, които са необичайни, нестандартни, рядко срещани и съдържат творчески заряд.

Резултатите от сравняването на отговорите на децата на седемте вербални творчески задачи са показани на Фигура 1 по-долу.

На първия и на втория етап от изследването са измервани уменията: Продуктивност, Гъвкавост, Оригиналност на мисленето

Фигура 1.

Постиженията на групата в края на учебната година и по трите вербални показателя за творческо мислене са по-високи спрямо началото на учебната година. Децата са генерирали повече, по-разнообразни и по-оригинални отговори на втория етап от изследването.

1.2. Другите три творчески задачи изправят участниците пред предизвикателството да изразяват идеите си с образи, като открият колко и какви изображения могат да направят с дадените им графични стимули – неопределена форма, непълни фигури, повтарящи се фигури. Оценява се не само количеството на нарисуваните изображения (**продуктивност**), но и качествата им: доколко създадените изображения са необичайни и неочаквани (**оригиналност**), колко богато на детайли и подробности е оформлението на рисунката (**детайлизация**), до каква степен непълните фигури са оставени отворени или са затворени по най-бързия и пряк начин (**устойчивост към преждевременно приключване**) и дали заглавията към рисунките привнасят смисъл и съдържание отвъд

конкретното физическо описание на изображението (**равнище на абстрактност на заглавията**).

Резултатите показват разнопосочни промени в количествените и качествените характеристики на изображенията, създадени от децата. В края на учебната година постиженията на групата показват по-високи нива по някои от графичните индикатори за творческо мислене. По два от петте количествени индикатори имаме нарастване на стойностите при второто тестиране, по два няма значими различия, а при един има намаляване на стойностите.

1.2.1. Един от основните графични индикатори е оригиналността на мисленето, а тя показва нарастване на втория етап на изследването (Фигура 2).

Фигура 2.

При довършването на непълните фигури децата не само са направили повече рисунки, но и са направили по-интересни, необичайни и оригинални рисунки в крач на уебната

година. На първия етап децата в групата са направили средно 8 рисунки от 10те стимула и половината от тези изображения са били рядко срещани, т.е. оригинални отговори. На втория етап те са създали средно 9 изображения и две трети от тези изображения са оригинални, необичайни интерпретации на изходния стимул.

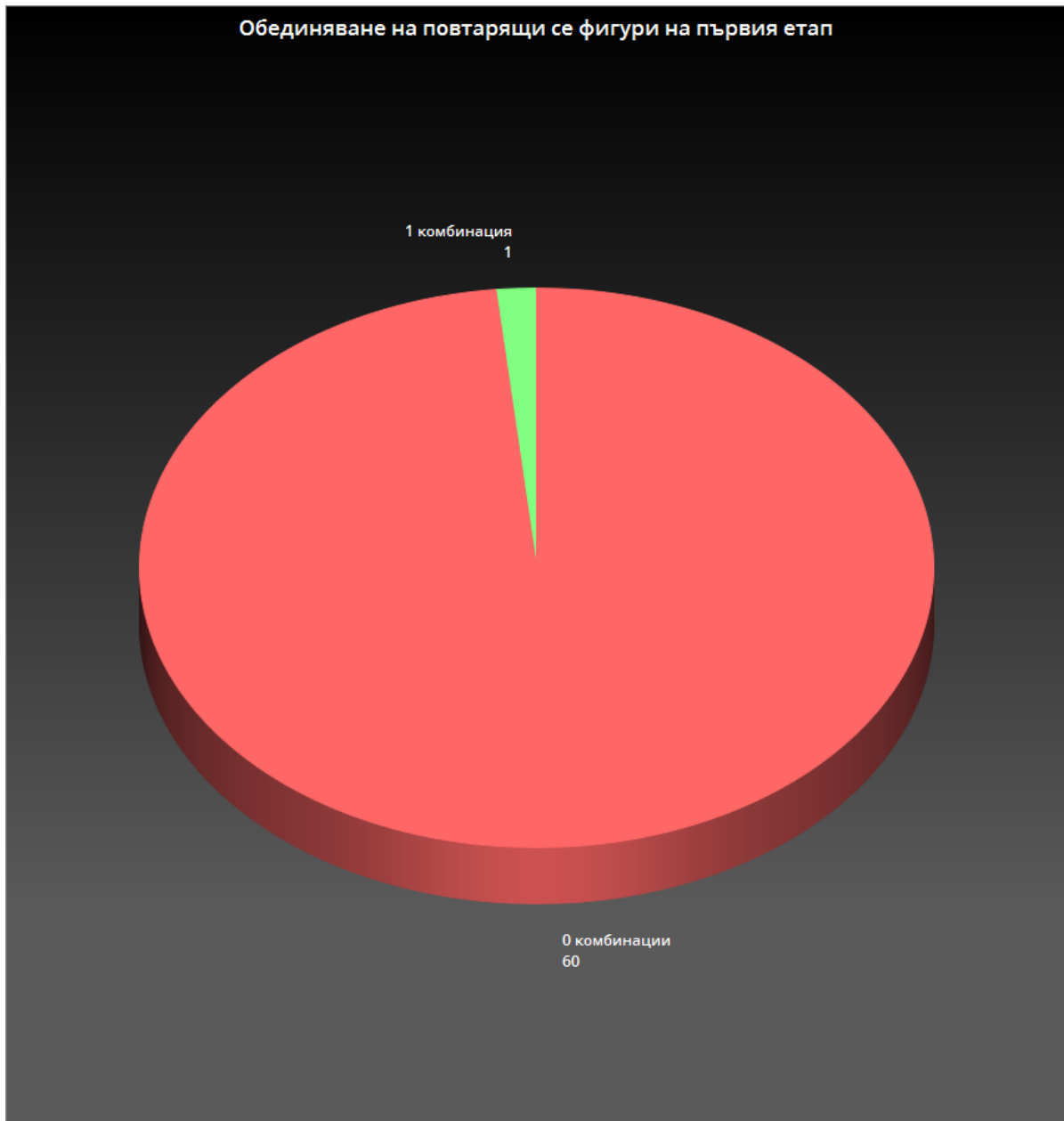
1.2.2. В задачата за създаване на рисунка, която да включва дадената неопределена форма, участниците са направили графично по-богати и детайлизирани изображения в края на учебната година (Фигура 3).

Фигура 3.

1.2.3. В отговорите на графичните творчески задачи се оценяват и **допълнителни индикатори за творчески потенциал**, което позволява да се наблюдават повече и по-

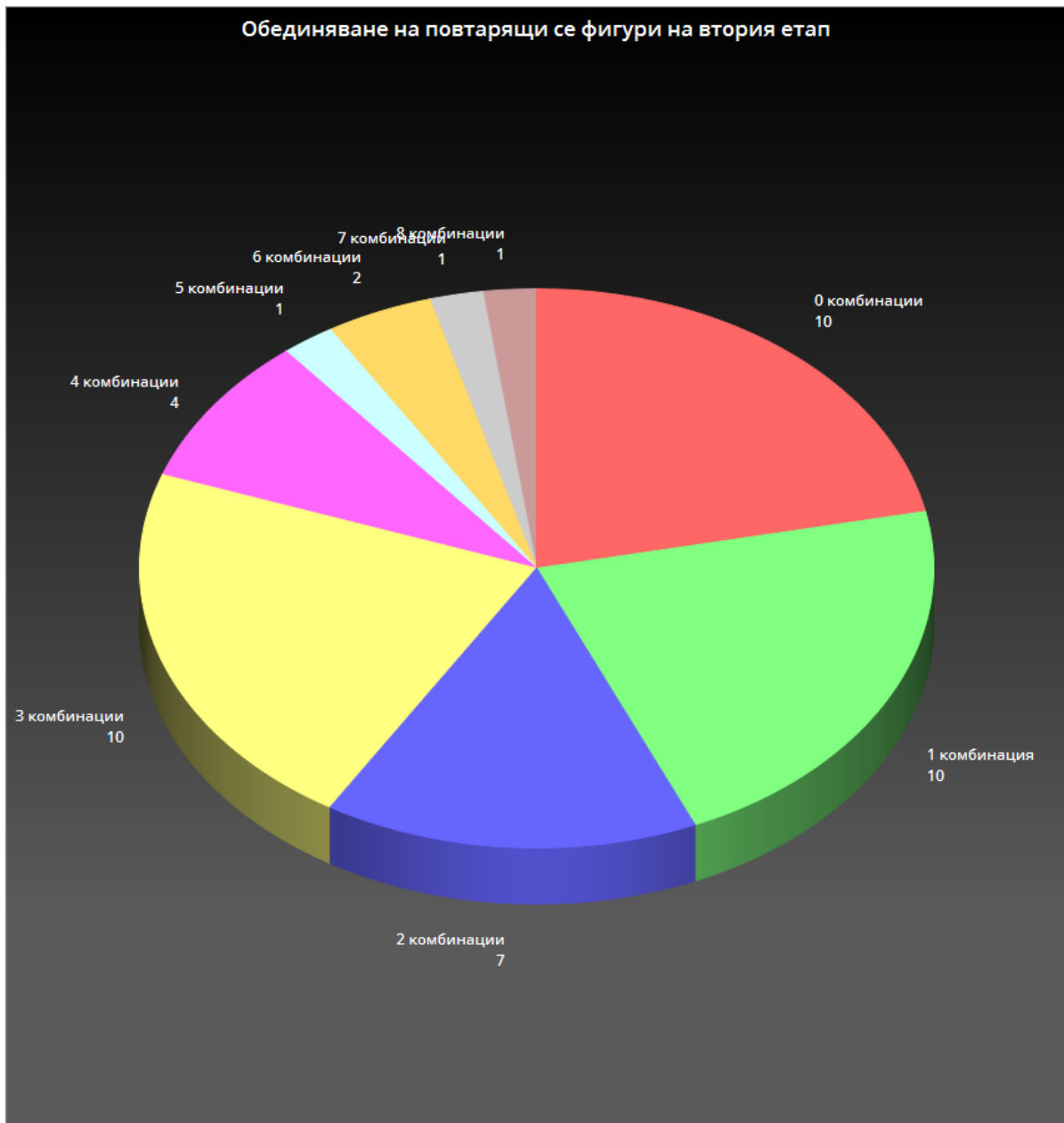
разнообразни способности за творческо мислене. Оценяват се тринадесет такива допълнителни индикатори. В повечето случаи наблюдаваме относително постоянство на индивидуалните проявления на творческия потенциал: по два от индикаторите констатираме покачване на резултатите в края на учебната година, при два имаме намаляване, а при останалите девет няма значими различия в резултатите от първия и втория етапи.

Фигура 4.

Така на втория етап от изследването учениците много по-често са комбинирали две или повече повтарящи се фигури в една рисунка. На Фигура 4 се вижда, че в началото на

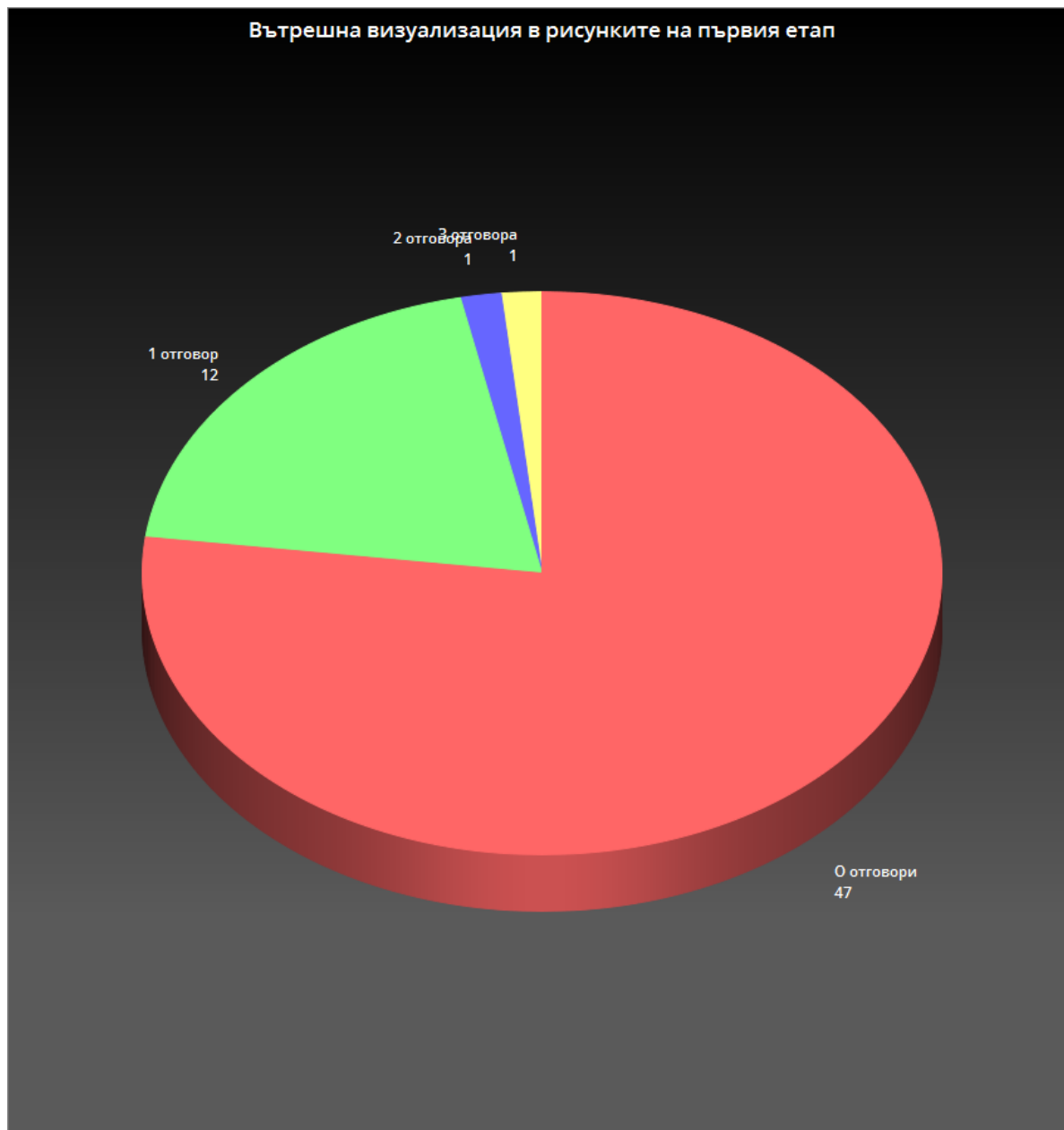
учебната година се наблюдава само един случай на **обединяване на повтарящи се фигури**, докато при 98% от участниците няма никакво комбиниране на фигури. Фигура 5 ни показва резултатите в края на учебната година, когато броят на отговорите без комбиниране на фигурите е намалял (22 %), а комбинациите са станали многобройни и се наблюдават при повече деца.

Фигура 5.

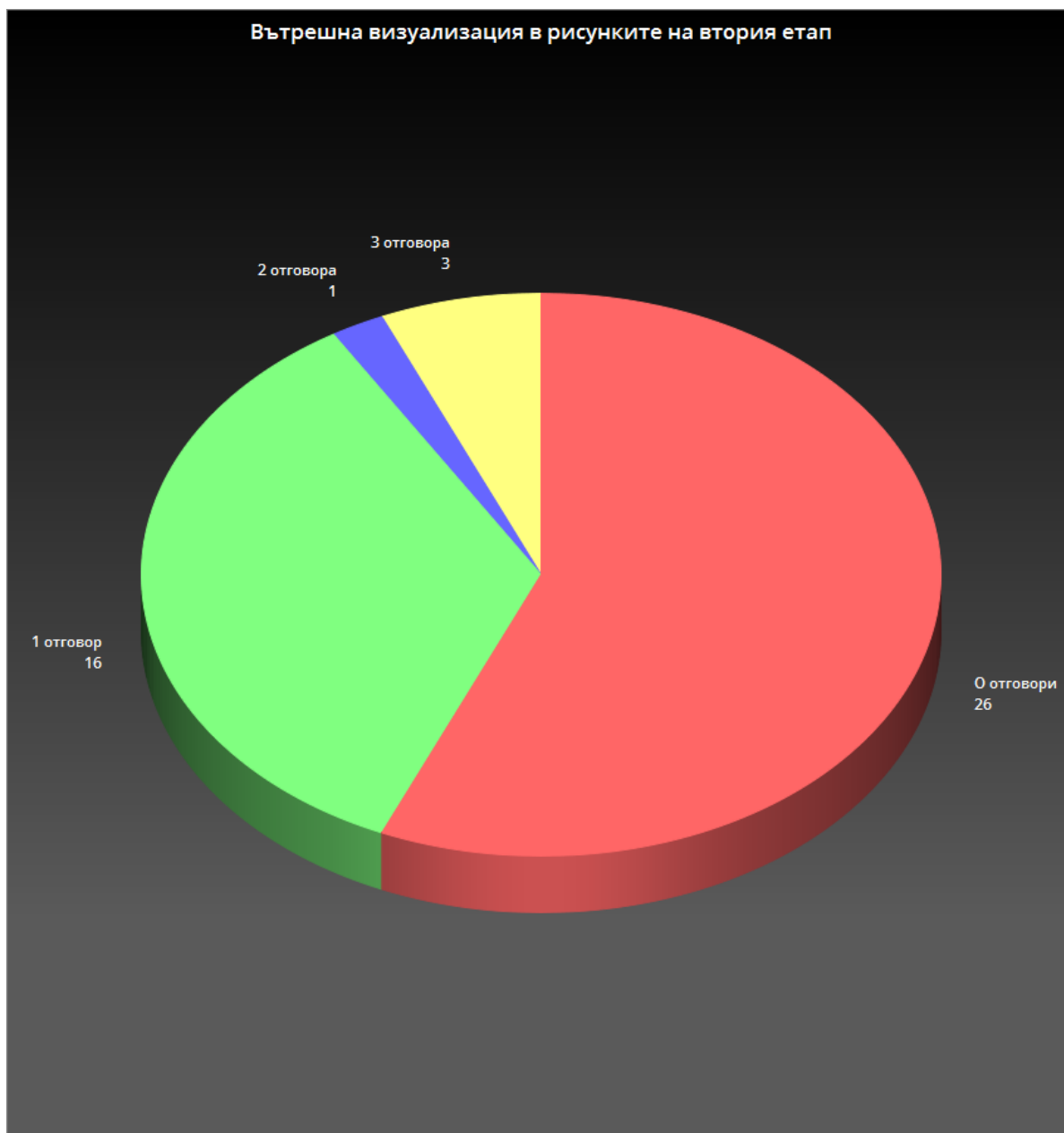
В края на учебната година в отговорите на учениците също така по-често се среща и **вътрешна визуализация**, т.е. изобразяване на вътрешната, скрита страна на нещата,

което по начало е една по-необичайна гледна точка към нещата. На Фигура 6 се вижда, че в началото на учебната година в отговорите на 77% от участниците не се наблюдава вътрешна визуализация.

Фигура 6.

Фигура 7 илюстрира резултатите по показателя вътрешна визуализация от втория етап на изследването, когато броят на нулевите отговори е намалял и само при 57 % от участниците отговорите на графичните задачи не съдържат примери за вътрешна визуализация.

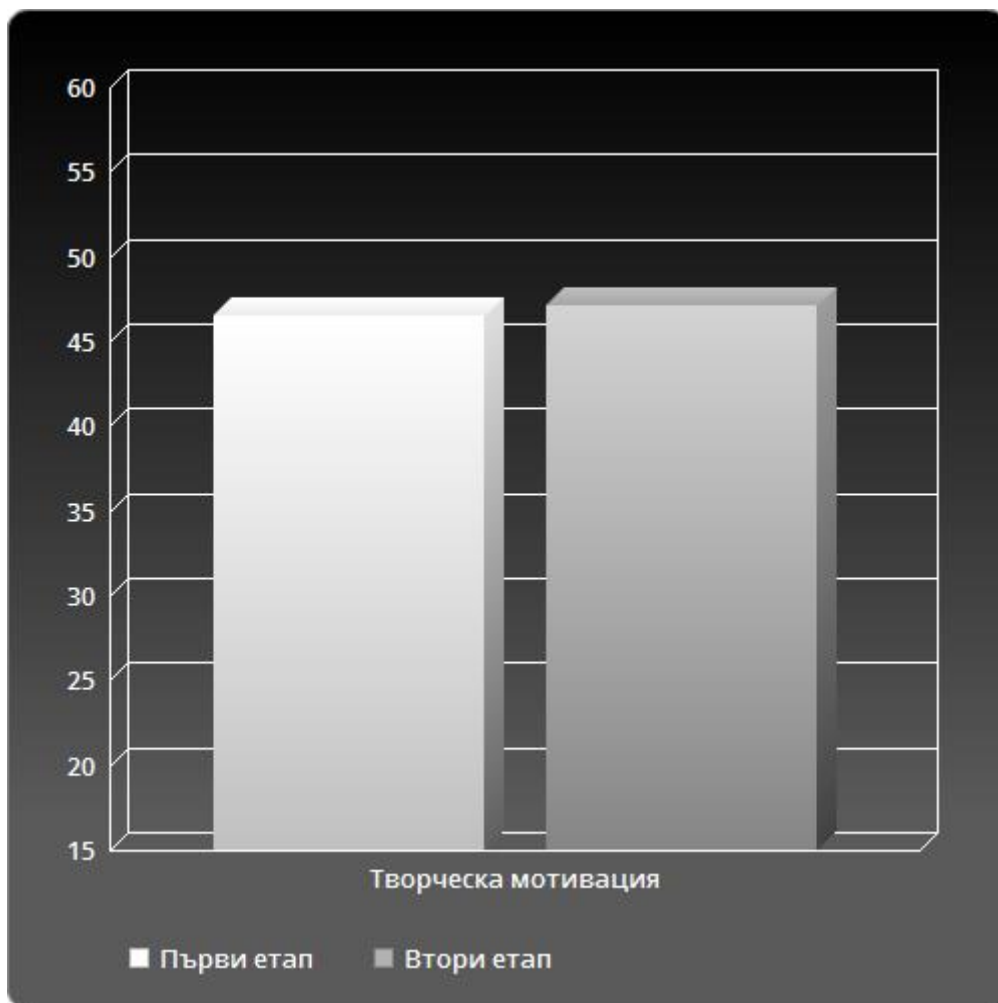

Фигура 7.

2. Резултати от изследването на творческата мотивация в началото на учебната година (първи етап) и в края на учебната година (втори етап)

Въпросникът за творческа мотивация измерва индивидуалните различия в творческата нагласа. Индивидуалната предразположеност към вътрешно мотивирано експериментиране с нови, необичайни и различни идеи и изследване на нови

възможности. Хората с висока творческа мотивация обичат да пробват нови начини за извършване на нещата, радват се на новите идеи, склонни са да последват любопитството си или да потънат в заниманията си и да забравят за времето; запалват се да пробват дори и странни идеи без непосредствена практическа полза; с удоволствие се изправят пред непознати проблеми, влагат енергия и ентузиазъм и с удоволствие се захващат с непознати, изненадващи ги неща.

Фигура 8.

Учениците са попълнили въпросника за творческа мотивация в началото и в края на учебната година. Както се вижда на Фигура 8, няма значима промяна в равнището на творческа мотивация на втория етап от изследването.

Творческата мотивация на изследваната група като цяло се запазва постоянна в рамките на изследвания период. Като се има предвид, че индивидуалният бал за творческа мотивация се определя на базата на 15 айтеми, а скалата за оценка е от 1 до 4, то средни стойности от 45 до 48 точки говорят по-скоро за висока, отколкото за ниска творческа мотивация у учениците на ЮНИТИ Академия.

Можем да мислим за интереса и готовността на децата да се ангажират с експериментиране и изследване на нови неща и идеи като за един ценен личностен ресурс, който им позволява да извличат повече от своето участие в такъв тип обучение. Можем да мислим и за обучението на ЮНИТИ Академия като контекст, който привлича творчески мотивирани деца, от една страна, а от друга, им осигурява място, което им позволява да поддържат тази своя нагласа и поведение, упражнявайки и развивайки своите умения за творческо мислене.